

Українські письменники в пантофлях

Леонід Чернов

Ми любимо й знаємо українських письменників з їхніх книжок.

Читаючи їхні твори, ми уявляємо українських письменників заклопотаними людьми в колосальних окулярах, в атмосфері височенних, недсяжних світових питань.

Десь на диспуті ви можете почути від Слісаренка або від Андрія Панова такі слова, що у вас голова закрутиться від серйозности поставлених питань.

Це офіційна, прилюдна постать українського письменника. Це зима.

Але ось надходить літо, пече сонечко, письменники лагодяться віддатися літньому відпочинкові, і на зміну офіційному піджакові й жовтим черевикам приходять літні білі сорочки й сандалії.

Українські письменники в пантофлях... У цьому примітивному взутті вони зовсім, зовсім не такі, як в офіційних лакерках чи елегантських жовтих черевиках.

Пригріває сонечко, вулицею Лібкнехта [\[18\]](#) летить, підстрибуючи, Павло Іванів.

– Павлушо! Куди ти?

Павло зупиняється і розгублено дивиться навкруги.

– Та, розумієш, позавчора у мене взяв колосальний короп. Я як смикну вудилище, а льоска – трісь!!

– Чекай, Павлушо. Що чути з твоїм романом?

– Роман? Роман лежить. Так я того коропа сачком!

– А як з курортними місцями?

– А хто й знав! Скажу тобі правду, що на Дінці зараз не дуже ловиться.

– А. коли ж воно добре ловиться?

– Та хто й зна. Отут у підручнику сказано, що погано ловиться, коли палить сонце, коли йде дощ, коли нема дощу, коли не палить сонце. А щоб правду тобі сказати, – так риба взагалі, на жаль, погано ловиться.

І скільки б ви не говорили з Павлушою Івановим, ви не почуєте від нього інших слів, крім:

– Насадка на гачок... Посипав принаду в річку... Риба підходить до поплавця, сачок, льоска, вудилище, блесна (теж слівце!).

А коли, на нещастя, поблизу іще пропливе зверхдредноутом гуморист Василь Чечвянський удвох із довгоногим Василем Вражливим, і ще нагодиться Яловий, – то краще не підходьте до них. Очі горять ліхтарями. Поплавці, вудилища, льоски, коропи зі свистом розтинають повітря.

Одного разу мені пощастило-таки порушити душевну рівновагу рибалок.

– Скажіть, товариші, – невинно запитав я, – де в рибалок бувають найбільші мозолі?

Письменники почали називати самі непідходящі частини тіла.

– Нізачо не вгадаєте! – злорадно сказав я. – Найбільші мозолі в рибалок бувають на

внутрішній стороні ліктя, там, де згинається рука.

- Чому???

- Бо рибалки тільки те й роблять, що гатять себе по цім місці ребром долоні, показуючи: "От-такецького коропа вчора спіймав!"

На мене пролилася злива епітетів, які не ризикую опублікувати в газеті.

Треба ще зауважити, що Петро Панч нажив собі від рибальства мозолі в іншому місці, а саме - на шиї. Бо для того, щоб показати величину спійманого коропа, йому замало половини лівої руки. Він випростує її перед собою, а правою рукою в той час б'є себе за шиєю:

- От-такецький був короп!

Від цього й має на потилиці мозолі, бо показує "коропів" від двадцяти до дев'яноста разів на день.

Невідомо, куди дівалась би риба з українських річок, коли б її не виловлював Петро Панч. Її розплодилась би така сила-силенна, що під рибою не видно було б води.

Це фанатики, поети рибальської справи. І вилікує їх від цього згубного захоплення тільки могила.

Ви бачили колись Остапа Вишню? Ні?

Ось він суне повз Держдраму. В руках у нього сила пакунків. Ясно-сині ласкаві очі розсипають навкруги тепле проміння.

- Що це ви несете, Павле Михайловичу?

- Е, скандал! Вчора оце наглядів качку. Біжить, як скажена. Прикладаюсь із двостволки. З одного ствола - бац! З другого - бац. З третього - бац!

- Чекайте, Павле Михайловичу. Як же це "з третього ствола"? Адже ж у вас двостволка.

- Ай, не присікуйтесь, будь ласка! Хто то йде? Миколо! Олексію! А йдіть-но сюди!

Хвильовий з Досвітнім уже тут, тиснуть руки.

Скільки б ви не намагалися говорити з ними про щось, нічого у вас не вийде. Бо нічого ви не почуєте від письменників, крім:

- А я того селезня дуплетом з чотирьох стволів! Та вбив я, правду кажучи, одну качку, а сказав тридцять. А я, розумієш ти, вважаю, що найперша заслуга мисливця - це не встрілити свого товариша. Для цього, йдучи на полювання, рушницю треба залишити вдома під доглядом надійної людини.

Це наші мисливці.

Письменники з них далеко кращі, ніж мисливці, - і це щастя для української літератури.

Біля пасажу ви можете зустріти ще одну компанію: письменники Юрій Смолич, Копиленко, Сосюра і ще чоловік із п'ять літераторів. Здалека може здаватися, що вони обговорюють долю планети Марс^[19]. Підійдіть ближче:

- А я йому як запузирю праворуч, у куток, а він мені - чотири шари фори, та й каже: давай пірамідку! А я йому - ботифон!^[20] А кий як трісне! Ой, Сашко, ти ще не знаєш комбінованого вдару?

Тут царює більярд. За коропа або двостволку вам тут можуть одірвати голову.

Ось поет Майк Йогансен у білих штанях, із закованими рукавами.

Він здоровий, як молодий дубок, червоний, як першотравневий прапор; в руках у нього ракетка, а в голові – теніс, теніс, теніс. Першу-ліпшу розмову про що хочете: про підвищення якості автошин, про сонячні плями, про фотоапарати – він моментально зведе на теніс. У Харкові він прославився як один з найкращих поетів і один з найгірших грачів у теніс – і це далеко краще, ніж було б навпаки.

Михайль Семенко влітку забуває про лівий галас, і коли ви з нього й зможете видавити якусь фразу, то фраза та буде така:

– Колекцію найкращих люльок я бачив у одного німецького професора. Моя колекція люльок складається з...

Валер'ян Поліщук – вічний бунтар і реформатор, не терпить сталих форм. Нема нічого на світі досконалого, все на світі треба негайно переробити на його, Поліщуків, зразок:

– Ну не можна ж так! Треба щось робити! Треба виділити делегацію до Миколи Олексійовича[21]: ми повинні вивчити Норвегію! Фіорди! Затоки! Ще раз – фіорди!

А ось іде артистка театру "Березіль" Валентина Чистякова.

– Добридень, Валю. Коли їдете до Німеччини?

Чудові сині очі її розкидають навкруги таке нестерпуче-синє сяйво, яке мені доводилось бачити тільки під небом Індії.

– Днями їду! – швидко відповідає Валентина Миколаївна. – Кінчаю вивчати Зигмунда Фрейда. Самоорганізація! Всі наші пориви треба підкорити єдиному розумовому центрові – рацію!

– Та я знаю. А як з візою?

– Візу вже маю. Нема нічого такого на світі, чого б не могла зробити людина. Це казав ще старий Зигмунд.

– Та я, власне, вже чув...

– Не можна забувати, що єдиному розумовому центрові – рацію – ми повинні підкорити всі наші пориви, захоплен...

– Ви знаєте, Валю, – обережно перебиваю я, – оце недавно я закінчив поему про море. Я вас порівнюю з бурхливим океаном, який...

– Та киньте ви, Льоню! "Море, море!" Зигмунд Фрейд давно довів, що це просто уретральна еротика.

Ах, старий Зигмунде! Коли б ти знав, яку вірну, палку ученицю маєш ти в столиці українській. Чи, може, краще тобі було б не родитись, старий Зигмунде?

Автор цих рядків теж трохи хворий... на мотоциклет.

Автора зараз можна бачити тільки в двох виглядах: або він, автор, їде на мотоциклеті, або мотоциклет їде на ньому. Останнє трапляється частіше.

На роботу автор біжить не інакше, як таскаючи з собою мотоциклетне колесо або карбюратор. З кишені в нього завше виглядають на білий світ якісь троси, гумові рурки, ремні, обценьки, насоси.

Тепер автор дошукується, хто винайшов мотоциклет, щоб предати анафемі ім'я цього негідника.

Влітку, коли я лежу десь на пляжі або після мотоциклета спочиваю на зеленому килимі, під гарячими поцілунками сонця, у мене іноді з'являється непереборне бажання по-дружньому притиснути до своїх грудей українське письменство.

Але не все.

А тільки ту його частину, яка влітку божеволіє від радості, спіймавши двовершкову[22] рибинку; виринає останнє волосся на голові, програвши партію в теніс чи волейбол; переповнюється тихим блаженством, убивши після триденного блукання по болотах мікроскопічну горличку; літає на мотоциклах; перебудовує своє життя за рецептами Зигмунда Фрейда; тиняється по всій Україні в пантофлях та широченних брилях.

Це влітку.

А взимку – пише хороші твори.

Тільки цю частину письменництва українського мені подружньому хочеться притиснути до грудей.

Товариші! Ходіть влітку в пантофлях, бо в лакових черевиках ви не відчуєте літа.

Ото тоді побачите.

("Література і побут", 1 серпня (№ 7), 1928).

[18] Головна вулиця Харкова Сумська з 1919 року і до закінчення Другої світової війни тимчасово носила назву вулиці Карла Лібкнехта.

[19] Натяк на київське літературне угруповання МАРС (Майстерня Революційного Слова).

[20] Ботифон – різновид російського більярду.

[21] Скрипник Микола Олексійович (1872-1933) – нарком освіти УСРР у 1927-1933 роках. Літературні організації теж підлягали Наркомосу.

[22] Вершок – міра довжини, що дорівнює 4,4 см, застосовувалася до запровадження метричної системи мір. Двовершкова – приблизно 9 см.